

УДК 32

Маліновська Л.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

РЕЛІГІЙНИЙ ФАКТОР ЯК СПОСІБ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Науковий керівник: к.і.н., доцент Потіха О.Б.

Malinovska L.

Ternopil Ivan Puluy National Technical University

RELIGIOUS FACTOR AS A WAY OF HYBRID WAR

Supervisor: PhD, Associate Professor Potikha O.B.

Ключові слова: релігійний фактор, гібридна війна.

Keywords: religious factor, hybrid war.

З початком російської агресії на території України у середовищі пересічних українців з'явилося поняття «гібридної війни». Така війна передбачає використання пропаганди, торговельно-економічного тиску, енергетичної блокади, підривної діяльності, відвертої агресії і подібних методів, залишаючи Російську Федерацію (РФ) публічно непричетною до конфлікту.

Термін «hybridwarfare» вперше з'явився у американському військовому середовищі, а широкої популярності набув завдяки колишньому офіцеру морської піхоти США, теоретику в галузі збройних конфліктів та військово-політичної стратегії Ф.Г.Хоффману[1]. Саме він виступив автором концепції щодо гібридних війн.

Гібридна війна Росії проти України є довгостроковим чинником впливу на українську економічну, політичну та соціальну сфери. Перш за все однією з причин виникнення такої війни є наявність зброї масового знищення, що робить традиційні методи війни ризикованими, як для самого агресора, так і для світу. Іншим чинником є бажання загарбника применшити свою роль у розв'язанні конфлікту задля уникнення міжнародних санкцій і втрати своєї ваги та позицій у світі. Також причиною є намагання встановити контроль над предметом агресії без зайвих збитків нападників. В завойовницьких діях Росії вирішального значення набув психологічний вплив, цьому РФ приділяє найбільше уваги. Серед засобів психологічного впливу виділяють такі, що спрямовані на внутрішню російську аудиторію та на населення територій, де відбувається військова агресія.

Стан гуманітарного-культурного простору Росії перебуває в чіткому зв'язку з її політичним режимом. Очевидним є факт, що Російська Православна Церква Московського Патріархату (РПЦ МП) перебуває у тісному взаємозв'язку з державною владою в Росії та всіма засобами намагається утримати монополізованим релігійний простір. За даними Релігійно-інформаційної служби України станом на 1 січня 2019 р. кількість релігійних громад Української Православної Церкви Московського Патріархату (УПЦ МП) становить 12437, Української Православної Церкви Київського Патріархату (УПЦ КП) – 5363, Української Автокефальної Православної Церкви (УАПЦ) – 1171, Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ) – 3470 [2]. Очевидно, що кількість релігійних організацій УПЦ МП вдвічі більша ніж УПЦ КП. РФ, маючи контроль над РПЦ, а відтак і над УПЦ МП, охоче застосовує релігійні фактори у власній політиці проти українського народу. Росія використовує віру, як метод ведення

гібридної війни для привласнення національного історичного минулого українців, підбурювання суспільних настроїв, підриву політичної ситуації в Україні.

Мета РПЦ – звести до мінімуму конкурентів на релігійному ринку, дискредитувати в очах суспільства, на власних, так званих, канонічних теренах, які, на їхню думку, простягаються й на територію України. Росією створюються чимало загроз національній єдності України саме на релігійному ґрунті. Це не сьогоднішня технологія. Як відзначають українські дослідники, вона має давні витoki. Так, виданий у 1674 р. у Києво-Печерському монастирі «Синопис Київський...» уже тоді містив чимало промосковських настроїв, серед яких і думка про те, що Київ був першою столицею московських царів [3]. Отже, релігійна тематика використовується і у контексті наступу на українську історію.

Усунення конкурентів із релігійного середовища має різні форми вияву — від кримінальних справ у звинуваченні в екстремізмі проти представників новітніх релігійних рухів і до фізичного знищення або вигнання представників інших релігій та віросповідань. Ось кілька фактів щодо підтвердження наведеної вище думки. Так, улітку 2019 р. було оприлюднено лист до Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України та Ради національної безпеки та оборони, в якому духовенство УПЦ МП звинувачують у численних фактах розпалювання міжконфесійної ворожнечі, закликах до повалення конституційного ладу в Україні, підтримці незаконних збройних формувань Донецької та Луганської так званих «демократичних республік», колабораціонізмі з маріонетковим керівництвом Окремих районів Донецької та Луганської областей (ОРДЛО) та окупаційною владою в Криму, які здійснюють представники цієї церкви [4]. В червні 2019 р. учасники Хресної ходи УПЦ МП, які прямували до Почаївської лаври, були одягнені в чорні футболки з написами, які закликали готуватись до війни і були роздані паломникам організаторами – представниками Кам'янець-Подільської єпархії УПЦ МП. УПЦ МП завжди активно прислужувала владним структурам Росії, а зараз їх зусилля максимально зосередилися на «захисті інтересів росіян і співвітчизників за кордоном».

За останні роки, є очевидною участь РПЦ у гібридній війні Росії проти України. Керівництво УПЦ МП чітко дотримується ідей «руського мира», проте Україна вже усвідомила цю загрозу і чинить їй активний опір. Так, надання автокефалії Православній Церкві України (ПЦУ), перехід церковних громад до ПЦУ. Зміцнюється духовно-культурний фундамент нації та нейтралізується імперський релігійно-ідеологічний вплив МП. Нація може складатися з різних за етнічним походженням і релігійними переконаннями громад, але для всіх Україна має бути їхньою державою та цінністю. Важливим для нашого суспільства є питання фахової наукової релігієзнавчої експертизи в Україні як частини гарантування національної безпеки та протистояння гібридним загрозам у гуманітарній сфері.

Список використаних джерел:

1. Власюк В.В., Карман Я.В Деякі основи поняття «гібридна війна» в міжнародному праві / Право і громадянське суспільство. Науковий журнал. Електронне видання / <http://lcslaw.knu.ua/index.php/item/207-deyaki-osnovy-ponyattya-hibrydna-viyna-v-mizhnarodnomu-pravi-vlasiuk-v-v-karman-ya-v>
2. Релігійні організації в Україні / [Електронний ресурс]: https://risu.ua/religiyni-organizaciji-v-ukrajini-stanom-na-1-sichnya-2019-r_n97463
3. Здіорук С. Російська православна церква як механізм деструкції національної єдності в Україні // Україна дипломатична. 2019. Вип. 20. С. 628–637. [Електронний ресурс]: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ukrdip_2019_20_63
4. Журналісти звернулись до СБУ, Генпрокуратури та РНБО з запитом про руйнівну діяльність РПЦвУ / <https://religionpravda.com.ua/?p=31572>